

PREZES
NAJWYŻSZEJ IZBY KONTROLI
KRZYSZTOF KWIATKOWSKI

KPK/KPP-02110-003/2014/PW

Warszawa, 15 maja 2014 r.

Pan
Piotr Zientarski
Przewodniczący Komisji Ustawodawczej
Senat Rzeczypospolitej Polskiej

Szanowny Panie Przewodniczący.

W nawiązaniu do pisma dotyczącego rozpoczęcia przez Komisję Ustawodawczą Senatu RP prac nad inicjatywą ustawodawczą w zakresie projektu ustawy o zmianie ustawy – Prawo o ustroju sądów powszechnych (druk senacki nr 614), uprzejmie przekazuję następującą opinię.

Projektowana ustawa o zmianie ustawy – Prawo o ustroju sądów powszechnych ma na celu dostosowanie systemu prawa do wyroku Trybunału Konstytucyjnego z dnia 7 listopada 2013 r. (sygn. akt K 31/12) stwierdzającego niezgodność art. 32b § 1 i 3, art. 37g § 5 oraz art. 37h § 2 ustawy z dnia 27 lipca 2001 r. – Prawo o ustroju sądów powszechnych (Dz. U. z 2013 r. poz. 427 i 662; dalej: u.s.p.) z art. 10 ust. 1 i art. 173 Konstytucji RP.

Z art. 32b u.s.p. wynika uprawnienie Ministra Sprawiedliwości do odwołania dyrektora sądu w sytuacji, gdy zgromadzenie ogólne sędziów apelacji negatywnie zaopiniuje sprawozdanie z działalności sądów działających na obszarze apelacji, a także na wniosek prezesa sądu bądź z własnej inicjatywy w przypadku stwierdzenia naruszenia przez dyrektora sądu poruczonych mu obowiązków. Jednakże ani negatywna opinia zgromadzenia ogólnego sędziów apelacji ani również wniosek prezesa sądu nie zobowiązują Ministra Sprawiedliwości do odwołania dyrektora sądu, co oznacza, że kompetencja przyznana zgromadzeniu ogólnemu sędziów apelacji i prezesowi sądu ma charakter wyłącznie opiniodawczy. Trafnie wskazał Trybunał Konstytucyjny, że taka regulacja prawna prowadzi do sytuacji, w której kontrola czynnika sędziowskiego nie jest wystarczająca, gdyż organy władzy sądowniczej nie mają wpływu na odwołanie dyrektora sądu. Projektodawca – mając na względzie wyrok Trybunału – zaproponował koncepcję, zgodnie z którą Krajowa Rada Sądownictwa będzie niezależnym arbitrem w razie ewentualnego sporu między Ministrem Sprawiedliwości a organami władzy sądowniczej co do tego, czy zachodzą przesłanki odwołania dyrektora sądu. Uchwała Krajowej Rady

Sądownictwa w tym zakresie ma być dla Ministra Sprawiedliwości wiążąca. Należy się zgodzić z Projektodawcą, że przyjęcie innego rozwiązania, tj. pozostawienie do oceny Ministra Sprawiedliwości, czy negatywna opinia zgromadzenia ogólnego sędziów apelacji znajduje uzasadnienie w faktach i czy w związku z tym odwołanie dyrektora sądu jest zasadne, nie zlikwiduje uznaniowości po stronie Ministra.

Pozostałe dwa przepisy zakwestionowane przez Trybunał Konstytucyjny stanowią instrumenty tzw. zewnętrznego nadzoru nad działalnością administracyjną sądów.

Zgodnie z art. 37g § 5 u.s.p., Minister Sprawiedliwości może zwrócić prezesowi lub wiceprezesowi sądu uwagę na piśmie, jeżeli stwierdzi uchybienia w kierowaniu sądem albo w sprawowaniu wewnętrznego nadzoru administracyjnego. W ustawie nie wskazano jednakże następstw zwrócenia uwagi prezesowi lub wiceprezesowi. Przepis ten zaskarżono ze względu na brak możliwości ustosunkowania się przez prezesa lub wiceprezesa sądu do uwagi zwróconej mu na piśmie przez Ministra Sprawiedliwości.

Jak zaś stanowi art. 37h § 2 u.s.p., Minister Sprawiedliwości odmawia przyjęcia informacji rocznej sporządzonej przez prezesa sądu apelacyjnego, jeżeli z tej informacji wynika, że prezes sądu apelacyjnego nie podejmował w okresie sprawozdawczym niezbędnych czynności zmierzających do usunięcia uchybień w działalności administracyjnej sądów działających na obszarze apelacji. Należy wskazać, że dwukrotna odmowa przyjęcia informacji wyczerpuje przesłankę rażącego niewywiązywania się przez prezesa z obowiązków służbowych. Jak wskazał Trybunał Konstytucyjny, władza sądownicza powinna mieć zagwarantowaną prawną możliwość ochrony swoich uprawnień i posiadać instrumenty umożliwiające jej wywieranie wpływu na te działania pozostałych władz, które są istotne dla efektywności działania sądów, zaś kompetencje Ministra Sprawiedliwości wskazane w ww. przepisach nie znajdują odpowiednika w jakichkolwiek środkach, które zapewniłyby obronę interesów czy też przynajmniej możliwość odniesienia się osób dotkniętych ich realizacją do negatywnej oceny, jakiej dokonał Minister. Przepisy te nie gwarantują zatem władzy sądowniczej możliwości ochrony jej pozycji oraz nie zapewniają instrumentów zapewniających równowagę wobec wpływu władzy wykonawczej, co skutkuje ich niezgodnością z konstytucyjnymi zasadami podziału władz oraz niezależności i odrębności władzy sądowniczej. Zmiany tych przepisów zaproponowane przez Projektodawcę polegające na możliwości złożenia przez prezesa lub wiceprezesa sądu pisemnych zastrzeżeń, co ma z kolei rodzić po stronie Ministra Sprawiedliwości obowiązek ustosunkowania się do nich, są więc zasadne.

Podsumowując, zaproponowana w projekcie ustawy zmiana przepisów będzie odpowiadać zasadzie podziału władz wyrażonej w art. 10 Konstytucji RP oraz stanowić gwarancję odrębności i niezależności sądów w rozumieniu art. 173 Konstytucji RP, dlatego też jej wprowadzenie jest w pełni uzasadnione.

Z wyrazami szacunku:
